

21 lipca 2025 r.

Wnoszący petycję

Osoba, w której interesie składana jest petycja

Adresat petycji:

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej
00-513 Warszawa
ul. Nowogrodzka 1/3/5

PETYCJA

w przedmiocie potrzeby rozwiązania problemu tzw. emerytów wcześniejszych w kontekście ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności poprzez podjęcie pilnych działań legislacyjnych zmierzających do systemowego i sprawiedliwego rozwiązania sytuacji prawnej i materialnej ww. osób.

Działając na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2014 r. poz. 1195), składam petycję w sprawie potrzeby pilnego rozwiązania problemu tzw. emerytów wcześniejszych w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r. w sprawie SK 140/20, w szczególności poprzez podjęcie pilnych działań legislacyjnych zmierzających do systemowego i sprawiedliwego rozwiązania sytuacji prawnej i materialnej ww. osób.

UZASADNIENIE

Trybunał Konstytucyjny w wyroku SK 140/20 (dalej jako: „Wyrok TK”) stwierdził niekonstytucyjność art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W Wyroku TK Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

¹ Adres do korespondencji jak adres zamieszkania

² Adres do korespondencji jak adres zamieszkania

Art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251) w zakresie, w jakim dotyczy osób, które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń, o których mowa w tym przepisie, przed 6 czerwca 2012 r., jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z powyższym, Trybunał Konstytucyjny wyraźnie stwierdził, że sprzeczność z Konstytucją RP zachodzi w każdym przypadku złożenia wniosku o wcześniejszą emeryturę przed 6 czerwca 2012 r. (data opublikowania w Dzienniku Ustaw ustawy wprowadzającej art. 25 ust. 1b ustawy FUS). Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu Wyroku TK zaznaczył, że Wyrok TK wpłynie wyłącznie na sytuację osób, które nie nabyły prawa do emerytury wynikającej z osiągnięcia wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 r. (data wejścia w życie ww. ustawy).

Brak publikacji tego orzeczenia sprawia, że osoby te pozostają w stanie niepewności prawnej i nadal ponoszą konsekwencje działania przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją. Oznacza to realną i dotkliwą stratę finansową dla tysięcy emerytów, którzy i tak otrzymują relatywnie niskie świadczenia. W dobie wysokiej inflacji, rosnących kosztów życia i opieki zdrowotnej, zaniechanie publikacji wyroku jest nie tylko sprzeczne z prawem, ale również społecznie niesprawiedliwe i moralnie niedopuszczalne.

Sprawa ta była wielokrotnie podnoszona przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Co więcej, Komisja Wenecka w opinii z dnia 7 grudnia 2024 r. wyraziła jednoznaczną krytykę praktyki niepublikowania wyroków Trybunału Konstytucyjnego przez polskie władze wykonawcze. Komisja uznała, że takie działania naruszają zasadę praworządności i zaufania obywateli do państwa, a także podważają fundamenty demokracji konstytucyjnej.

Obowiązek niezwłocznej publikacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego wynika wprost z art. 190 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zwłoka w publikacji Wyroku TK w istocie pozbawia go mocy prawnej i uniemożliwia jego stosowanie przez ZUS oraz sądy, co godzi w prawa obywateli i podważa zasadę państwa prawa.

W związku z powyższym wnoszę o pilne rozwiązanie problemu tzw. emerytów wcześniejszych w kontekście ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności poprzez podjęcie pilnych działań legislacyjnych zmierzających do systemowego i sprawiedliwego rozwiązania sytuacji prawnej i materialnej ww. osób.

Zaniechanie publikacji orzeczenia SK 140/20 to naruszenie praw obywatelskich i cios wymierzony w jedną z najbardziej wrażliwych społecznie grup — osoby starsze, które przez lata pracy przyczyniały się do rozwoju państwa, a dziś pozostają z pomniejszonymi świadczeniami, mimo że Wyrok TK daje im nadzieję na sprawiedliwość.

Wnoszę zatem o pilne uchwalenie nowej ustawy systemowo rozwiązującej problem tzw. emerytów wcześniejszych — osób, które przeszły na emeryturę wcześniejszą przed dniem 6 czerwca 2012 r.

Z przykrością należy zauważyć, że rządowy projekt ustawy o ustalaniu wysokości emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla tej grupy, w wersji z dnia 4 czerwca 2025 r., nie realizuje wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024 r. w sprawie SK 140/20. Projekt ten nie tylko nie obejmuje wszystkich osób, których dotyczy wskazany wyrok, ale także wprowadza rozwiązania wątpliwe konstytucyjnie. W szczególności należy zwrócić uwagę, że projekt odbiera uprawnionym emerytom już uzyskane waloryzacje świadczeń oraz de facto stosuje niekonstytucyjny art. 25 ust. 1b ustawy do okresu sprzed wejścia w życie nowych przepisów. Tym samym projekt ustawy zastępuje jedno niekonstytucyjne rozwiązanie koncepcją, która jest podwójnie niekonstytucyjna. Nie może bronić się przy tym argumentacja uzasadnienia ww. projektu ustawy – nie chodzi w Wyroku TK bowiem o wysokość zabezpieczenia społecznego, lecz o zasady jego ustalania. Wyrok TK najkrócej wyjaśnić można w ten sposób, że *nie zmienia się zasad gry w czasie gry*. Z tego względu uznawanie, że sytuacja emerytów wcześniejszych jest lepsza lub gorsza nie ma żadnego znaczenia.

Takie działanie narusza zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego prawa oraz zasadę ochrony praw nabytych. Oczekuję, że nowa ustawa będzie w sposób rzeczywisty i sprawiedliwy realizowała wyrok Trybunału Konstytucyjnego i obejmie wszystkich emerytów dotkniętych skutkami niekonstytucyjnego przepisu.

Zasady demokratycznego państwa prawa nie mogą być stosowane wybiórczo. Obywatele mają prawo oczekiwać równego traktowania i pełnej realizacji konstytucyjnych praw, niezależnie od konsekwencji finansowych dla państwa.

Na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji pojawił się *Projekt ustawy o ustalaniu wysokości emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla osób, które do dnia 6 czerwca 2012 r. przeszły na emerytury na zasadach obowiązujących osoby*

urodzone przed 1 stycznia 1949 r. w wersji z dnia 4 czerwca 2025 r.³ (nr z wykazu UD204, dalej jako: „Projekt ustawy”). Należy zauważyć, że **Projekt ustawy w obecnym brzmieniu prowadzi będzie do dalszego pogłębiania niekonstytucyjności zasad ustalania wysokości emerytur wobec tzw. emerytów wcześniejszych.**

Projekt ustawy z założenia naprawiać ma skutki wprowadzenia bez odpowiednich przepisów przejściowych art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: „Ustawa FUS”), zgodnie z którym podstawę obliczenia emerytury w wieku powszechnym pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych. Przepis ten stał się pułapką dla emerytów, którzy w momencie jego wprowadzenia już tę emeryturę wcześniejszą pobierali. Przed wejściem w życie ww. art. 25 ust. 1b Ustawy FUS, wcześniejsza emerytura, wypłacana np. na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, nie pomniejszała w żaden sposób późniejszej emerytury powszechnej.

I. Błędne zawężenie kręgu adresatów Projektu ustawy

Zgodnie z Projektem ustawy, ustawa dotyczyć ma wyłącznie:

1. mężczyzn urodzonych w latach 1949–1952 i w roku 1954,
2. kobiet urodzonych w latach 1954–1959,

którzy przed dniem 6 czerwca 2012 r. złożyli wniosek o przyznanie emerytury częściowej lub emerytury na podstawie przepisów art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e lub art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także art. 88 lub art. 88a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 620), natomiast prawo do emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, osoby te nabyły po dniu 31 grudnia 2012 r.

Projekt ustawy stanowi odpowiedź Rządu RP na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r. SK 140/20.

Tym samym pominięcie art. 25 ust. 1b ustawy FUS powinno mieć miejsce w stosunku do każdego emeryta, który przeszedł na emeryturę wcześniejszą przed 6 czerwca 2012 r., a prawo do emerytury w wieku powszechnym nabył nie wcześniej niż 1 stycznia 2013 r.

³ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12398602/katalog/13133580#13133580>

Bowiem to właśnie tacy emeryci znaleźli się w „pułapce” – przechodząc na emeryturę wcześniejszą bez wiedzy o tym, jakie późniejsze konsekwencje będzie to miało dla ich kapitału początkowego.

Mając na względzie powyższe, Projekt ustawy nie obejmie wszystkich emerytów, na sytuację prawną których wpływa Wyrok TK.

1. W momencie przechodzenia na wcześniejszą emeryturę (rok 2007) nie mógł mieć świadomości, że w roku 2013 ustawodawca zmieni, a dokładniej pogorszy jego sytuację w zakresie wysokości emerytury powszechnej;
2. Nie mógł powyższego nawet przewidzieć;
3. Nie mógł przejść na emeryturę powszechną przed wejściem w życie art. 25 ust. 1b Ustawy FUS⁴;
4. Nie mógł cofnąć skutków swojej decyzji z 2007 roku w roku 2013, gdy art. 25 ust. 1b Ustawy FUS wchodził w życie – był więc w tej samej „pułapce”, o której łaskaw był wspomnieć Trybunał Konstytucyjny w Wyroku TK;
5. Jednocześnie, całe pokolenia nauczycieli (niewiele starszych od mojego taty), przechodziły do 31 grudnia 2012 r. na emeryturę powszechną w pełnej wysokości, choć wcześniej przez, niejednokrotnie długie lata, pobierali wcześniejszą emeryturę;
6. Podobnie od 6 czerwca 2012 roku (moment opublikowania w Dzienniku Ustaw ustawy nowelizującej) nauczyciele (niewiele od niego młodszy) mogli podejmować świadomą decyzję co do przejścia na wcześniejszą emeryturę – mając świadomość skutków finansowych tej decyzji. Mój tato tego komfortu został pozbawiony.

Wobec tego Projekt ustawy nie odniesie skutku wobec mojego taty, choć jest on objęty dyspozycją Wyroku TK⁵.

Rząd RP Wyroku TK do dnia dzisiejszego nie opublikował, uniemożliwiając tysiącom, jeśli nie setkom tysięcy emerytów, wznowienie postępowania na podstawie art. 145a KPA. Fakt

⁴ Ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 637 – dalej jako: „Pierwsza Ustawa nowelizująca”).

⁵ Prawo innego emeryta z rocznika 1957 potwierdza już sąd powszechny w obu instancjach: <https://www.infor.pl/prawo/pomoc-spoeczna/emeryt/7002332.duza-podwyzka-swiadczenia-dla-mezczyzny-z-rocznika-1957-kolejne-prawomocne-orzeczenie-sadu-powszechnego-po-wyroku-tk-z-4-czerwca-2024-r-sk-14020.html>

nieopublikowania Wyroku TK wielokrotnie krytykował Rzecznik Praw Obywatelskich⁶. Rzecznik Praw Obywatelskich Marcin Wiącek wprost wskazał także, że w opinii z 7 grudnia 2024 r. Komisja Wenecka skrytykowała zwłokę w publikowaniu orzeczeń TK⁷. Jeśli więc Projekt ustawy ma usuwać negatywne skutki nieopublikowania Wyroku TK, to bez wątpienia powinien on mieć dokładnie taki sam krąg adresatów proponowanych w nim rozwiązań prawnych, co obecnie nie ma miejsca.

II. Brak mechanizmu wyrównania świadczenia emerytalnego

Poza błędem opisanym powyżej, Projekt ustawy nie przewiduje także mechanizmu wyrównania świadczenia emerytalnego tym emerytom, którzy pobierają emeryturę pomniejszoną o łączną sumę świadczeń emerytalnych pobranych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego przez okres tego pobierania. Przedstawiona w uzasadnieniu Projektu ustawy argumentacja w tym zakresie stoi w zupełnej opozycji do uzasadnienia Wyroku TK. Niekonstytucyjność stosowania art. 25 ust. 1b Ustawy FUS do emerytów, którzy tego przepisu nie mogli przewidywać przechodząc na emeryturę wcześniejszą pozostaje oczywista i jako taka skutkować powinna po prostu jego całkowitym wobec nich pominięciem.

Projekt ustawy z jednej strony więc przyznaje, że zastosowanie tego przepisu wobec wybranych emerytów nie powinno mieć miejsca, z drugiej jednak nie przyznaje tym emerytom prawa domagania się wyrównania za okres pobieranych uprzednio emerytur, wskutek tego właśnie przepisu pomniejszonych. Rozwiązanie takie jest zwyczajnie nielogiczne. Zasady demokratycznego państwa prawa nie podlegają kompromisom. Konstytucyjne gwarancje przysługują obywatelom niezależnie od tego, jakie skutki finansowe niesie to za sobą.

Godzi się zauważyć, że Projekt ustawy w obecnym brzmieniu nie rozwiąże wszystkich problemów wszystkich emerytów, których dotyczy Wyrok TK. Tym samym przyjęcie ustawy w brzmieniu jak w Projekcie ustawy nie spowoduje, że emeryci wcześniejsi nie będą dalej szukać sprawiedliwości w sądach powszechnych, Sądzie Najwyższym czy Trybunale Konstytucyjnym. Wobec tego Projekt ustawy winien być zmieniony tak, by definitywnie

⁶ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-tk-wvrok-emervci-niepublikowanie-kprm-odpowiedz-mrpips-koleine>

⁷ ibidem.

rozwiązać wszystkie problemy wszystkich emerytów wcześniejszych, którzy zgodnie z Wyrokiem TK znaleźli się w pułapce.

Wobec powyższego występuję z powyższą petycją i uniżoną prośbą o wzięcie jej pod uwagę. Pozostaję do dyspozycji w razie chęci przedyskutowania sprawy, pozostawiając wszelkie dane kontaktowe w górnej części pisma. Będę także zobowiązany za udzielenie odpowiedzi na moje wystąpienie.

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach nie wyrażam zgody na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję lub moich. Jednocześnie wyrażam zgodę na ujawnienie treści petycji w wersji zanonimizowanej.

Z wyrazami szacunku

Załącznik: Zgoda na składanie petycji.